

**KULE
KİTAP**

İKİ İTTİFAKIN TARİHÇESİ
ÂSİTÂN-I TARİHTE GALİÇYA
ÂBİDE-İ ŞÜHEDA

Süleyman Nazif

Kule Kitap®

www.kulekitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Murat Şerefoglu

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Yayıma Hazırlayan: Hüseyin Özdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Emir Tali

1. Basım, İstanbul, Şubat 2025

ISBN: 978-625-9863-48-1

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

İKİ İTTİFAKIN TARİHÇESİ
ÂSİTÂN-I TARİHTE GALİÇYA
ÂBİDE-İ ŞÜHEDA

Hazırlayan
Hüseyin ÖZDEMİR

Süleyman Nazif

İÇİNDEKİLER

Kule Kitap Yayınevinin Yayın Esasları.....	7
Hazırlayanın Ön Sözü	15

SADELEŞTİRİLMİŞ METİNLER

İKİ İTTİFAKIN TARİHÇESİ	23
I - ÜÇLÜ İTTİFAK.....	23
II - İKİLİ İTTİFAK.....	35

ÂSİTÂN-I TARİHTE GALİÇYA

KÜÇÜK BİR ÖN SÖZ.....	47
MOSKOF VE BİZ.....	49
ÇANAKKALE'DEN GALİÇYA'YA.....	54
Alay 57'den, Kasap Cellooğullarından Tahir Çavuş, Antep.....	56
Alay 62, Tabur 1, Bölük 3, Mülâzım-ı Sâni [Teğmen] Hüseyin oğlu Recceb Hilmi Efendi, Çerkeş, 1306 [1890-91] Doğumlu.....	59
Alay 77, Tabur 1, Bölük 2'den Bursalı Nurullah oğlu Ali.....	60
Alay 72, Bölük 10, Urfâ'nın Hüseyinpaşa Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mehmed Çavuş	60
Alay 72, Bölük 8, Mavi oğlu Abuş, Zor.....	61
Alay 77, Tabur 1, Bölük 2, Raşid oğlu Abdullah Çavuş, Kilis.....	62
Alay 77, Tabur 2, Bölük 5, Mehmed oğlu Abdülmecid Çavuş, Kuneitra	63
Alay 62, Tabur 3, Bölük 9, Zâbit Namzedi [Subay Adayı] Celal oğlu Abdülhamid Efendi, Vulçitrin.....	64
Alay 61, Tabur 4, On üçüncü Bölük Kumandanı Mülâzım-ı Evvel [Üsteğmen] Siyahi Abdullah Efendi.....	65
Alay 63, Tabur 4 efradından Mustafa oğlu Cemil, Çatalca.....	67
Alay 77, Tabur 2, Bölük 5, Rıza oğlu Ahmed Çavuş, Bâb	68
Alay 77, Tabur 2, Bölük 8, Mehmed oğlu Garib, Kilis.....	68
Alay 77, Tabur 2, Bölük 6, Abdülkerim oğlu Ali Onbaşı.....	69
Alay 57, Bölük 14, Sadık Çavuş, Vulçitrin.....	69
Alay 57, Bölük 14'ten Bursalı Ahmed Onbaşı.....	70
Alay 57, Bölük 15, Takım Kumandanı Ali Çavuş.....	71
Alay 62, Tabur 1, Serçavuş [Başçavuş] İsmail oğlu Rifkî Efendi, Yozgat	72
Topçu Alay 20, Beşinci Bataryadan Telefoncu Fethullahoğullarından Abdullah oğlu Hüseyin Çavuş.....	72
Urfâ'nın Karamusa Mahallesi'nden ve 63'üncü Alayın Makineli Tüfek Bölüğü Başçavuşu Mustafa oğlu Mehmed Fahreddin Efendi, 1306 [1890-91] doğumlu	73
Alay 63, Tabur 2, Bölük 2'den Hüseyin Çavuş	78
Alay 63, Tabur 3, Bölük 11 Kumandanı Mülâzım-ı Evvel [Üsteğmen] Yusuf oğlu İbrahim Vasfî Efendi, Çemişkezek.....	79
Alay 61, Tabur 1, Bölük 1, Jandarma Çavuşu Abdullah oğlu Faik Çavuş, Yenipazar, [1]306 [1890-91] doğumlu	81
Alay 62, Tabur 3, Bölük 10, Manga 10 efradından Ali oğlu Mehmed, Çine.....	82
Alay 63, Tabur 2, Bölük 8'den Kara Ahmed Onbaşı.....	82
SONUÇ	85
ÂBİDE-İ ŞÜHEDA	87

ORJİNAL METİNLER

İKİ İTTİFÂKIN TARİHÇESİ	103
I - İTTİFÂK-I MÜSELLES	103
II - İTTİFÂK-I MÜSENNÂ	109
ÂSİTÂN-I TÂRİHDE GALİÇYÂ	113
KÜÇÜK BİR MUKADDİME	115
MOSKOF VE BİZ	117
ÇANAKKAL 'A'DAN GALİÇYÂ'YA	121
Alay 57'den, Kasâb Cellooğullarından Tâhir Çavuş, Ayntab	123
Alay 61, T[abur] 3, [Bölü]k 13, Boruzan Hasan Onbaşı, Haymâna	123
Alay 62, Tabur 1, Bölük 3, Mülâzım-ı Sâni Hüseyin oğlu Receb Hilmi Efendi, Çerkeş, 1306 Tevellüdü	125
Alay 77, T[abur] 1, [Bölü]k 2'den Bursalı Nurullah oğlu Ali	126
Alay 72, Bölük 10, Urfâ'nın Hüseyinpaşa Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mehmed Çavuş	127
Alay 72, [Bölü]k 8, Mâvî oğlu Abuş, Zor	128
Alay 77, T[abur] 1, [Bölü]k 2, Râşid oğlu Abdullâh Çavuş, Kilis	129
Alay 77, T[abur] 2, [Bölü]k 5, Mehmed oğlu Abdülmecid Çavuş, Kuneytra	130
Alay 62, T[abur] 3, [Bölü]k 9, Zâbit Namzedi Celâl oğlu Abdülhamid Efendi, Vulçitrın	130
Alay 61, T[abur] 4, On üçüncü Bölük Kumandanı Mülâzım-ı Evvel Siyâhi Abdullâh Efendi	132
Alay 63, T[abur] 4 efrâdından Mustafa oğlu Cemil, Çatalca	133
Alay 77, T[abur] 2, [Bölü]k 5, Rızâ oğlu Ahmed Çavuş, Bâb	134
Alay 77, T[abur] 2, [Bölü]k 8, Mehmed oğlu Garîb, Kilis	134
Alay 77, T[abur] 2, [Bölü]k 6, Abdülkerim oğlu Ali Onbaşı	135
Alay 57, [Bölü]k 14, Sâdik Çavuş, Vulçitrın	135
Alay 57, [Bölü]k 14'den Bursalı Ahmed Onbaşı	136
Alay 57, [Bölü]k 15, Takım Kumandanı Ali Çavuş	137
Alay 62, T[abur] 1, Serçavuş İsmâ' il oğlu Rıfık Efendi, Yozgad	138
Topcu Alay 20, Beşinci Bataryadan Telefoncu Fethullâhoğullarından Abdullâh oğlu Hüseyin Çavuş	138
Urfâ'nın Karamusâ Mahallesi'nden ve 63'üncü Alayın Makineli Tüfenk Bölüğü Başçavuşu Mustafa oğlu Mehmed Fahreddin Efendi, 1306 tevellüdü	139
Alay 63, T[abur] 2, [Bölü]k 2'den Hüseyin Çavuş	143
Alay 63, T[abur] 3, [Bölü]k 11 Kumandanı Mülâzım-ı Evvel Yûsuf oğlu İbrâhim Vasfî Efendi, Çemişkezek	144
Alay 61, T[abur] 1, [Bölü]k 1, Jandarma Çavuşu Abdullâh oğlu Fâik Çavuş, Yenipazar, 306 tevellüdü	146
Alay 62, T[abur] 3, [Bölü]k 10, Manga 10 efrâdından Ali oğlu Mehmed, Çine	147
Alay 63, T[abur] 2, [Bölü]k 8'den Kara Ahmed Onbaşı	148
HÂTİME	150
ÂBİDE-İ ŞÜHEDÂ	151

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınlar zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değer taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımında ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikri mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlarımıza emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

SÜLEYMAN NAZİF (1869-1927)

Vatan ve millet sevgisinin buram buram tüttüğü şiir ve düz yazılarıyla Türk edebiyatında haklı bir yer edinmiş olan Süleyman Nazif, 1869 yılında Diyarbakır'da doğmuştur. Köklü bir aileye mensuptur. Kardeşi Faik Ali Ozansoy, Servet-i Fünûn edebiyatının önde gelen isimlerindedir. Şair ve tarihçi olan babası Said Paşa'nın yanı sıra dedesi Süleyman Nazif Efendi ve onun babası İbrahim Cehdî Efendi de kendi devirlerinin tanınmış ilim ve edebiyat adamlarıydı.

Babası Said Paşa'nın *Mizânü'l Edeb* adlı bir belâgat kitabı ayrıca on ciltlik *Mir'âtü'l İber* adlı bir tarih külliyyâtı vardır. Annesi Ayşe Hanım da Akkoyunlu Devleti'nin ileri gelen ailelerinden birine mensuptur.

Babasının görevi sebebiyle düzenli bir eğitim hayatı olmamakla birlikte yine onun çevresindeki kıymetli isimlerden dersler aldı. Baba evindeki kültürel sohbetler Süleyman Nazif için tam bir irfan ocağıydı.

Çok genç yaşta Muş Reji İdaresinde (1891), ardından Mardin ve Diyarbakır İdare Meclisinde aldığı görevlerle memuriyet hayatına atıldı.

1897'de Paris'e giderek Jön Türklerin en önemli yayın organı olan -Ahmet Rıza tarafından çıkarılan- *Meşveret* gazetesinde II. Abdülhamid aleyhtarı yazılar kaleme aldı. Ancak Abdülhamid'le Jön Türkler arasındaki uzlaşma ve saray tarafından verilen teminatlar karşısında aynı yıl ülkeye dönerek yeniden memuriyet görevi alanlardan biri de oydu. Bu süreçte Bursa Vilayet Mektupçuluğu yaptı. On iki yıl kaldığı Bursada büyük dedesi İbrahim Cehdî'nin adıyla *Servet-i Fünûn*'da şiirleri yayımlandı.

II. Meşrutiyet'in ilanını müteakip (1908) geldiği İstanbul'da Ebuzziya Tefvik'in çıkardığı *Yeni Tasvir-i Efkâr*'da İttihad ve Terakki yönetimine getirdiği eleştiriler sebebiyle çeşitli taşra valilikleri ile -Basra, Kastamonu, Trabzon, Musul, Bağdat- İstanbul'dan uzaklaştırıldı (1909-1914).

1912'de *Hak* gazetesinde siyasi yazılar yazdı. Bağdat'tan döndükten sonra kendisini tamamen gazeteciliğe verdi. 1918'de Cenab Şahabeddin'le beraber *Hadisât* gazetesini çıkardı.

İşgal kuvvetleri komutanlarından Fransız General d'Esperey'in rıhtımdan Fransız Konsolosluğuna kadar gösterişli bir at üzerinde icra ettiği geçit töreni ve kendisini karşılayan aynılıkların sevinç gösterileri üzerine kaleme aldığı "*Kara Bir Gün*" adlı yazı büyük ses getirdi (9 Şubat 1919). Yine 23 Ocak 1920'de Pierre Loti için düzenlenen bir anma toplantısında yaptığı konuşmada İstanbul ve Anadolu'da yaşanan işgalleri ağır bir şekilde eleştirince İngilizler tarafından yakalana-rak Malta Adası'na sürgün edildi ve burada kaldığı yirmi ay boyunca vatan ve millet sevgisini, mutlu geleceğe dair ümidini ortaya koyan şiirler yazdı. Sürgünden döndükten sonra da çeşitli gazetelerde yazıları yer aldı. Maddi sıkıntılar içindeki hayatı 4 Ocak 1927'de İstanbul'da sona erdi. Edirnekapı Mezarlığına defnedildi.

Şiirlerinde Sâdi-i Şirazi, Namık Kemal, Abdülhak Hamid, Victor Hugo, Sully Prudhomme gibi beğendiği şairlerin etkisi belirgindir. Bireysel konuların ele alındığı şiirlerinin aksine toplumsal konulu şiirlerinde ümitli bir hava hâkimdir.

Şiirleri kadar nesirleri de vatan sevgisinin coşkunluğuyla doludur. Dile hâkimiyeti başta Yahya Kemal ve Ahmed Haşim olmak üzere pek çok üstadın takdirini toplamıştır. Ne kadar bereketli bir kaleme sahip olduğu aşağıdaki listeden de anlaşılacaktır:¹

¹ Muhammet Gür, "Süleyman Nazif", *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, s. 92-94; Muhammet Gür, *Kendi İçinde ve Kendine Göre Süleyman Nazif*, Dergâh, İstanbul,

Eserleri:

- 1) Bahriyelilere Mektup (1897)
- 2) Mâlûmu Îlâm (Abdülahrar Tahir adıyla-1897)
- 3) El-Cezîre Mektupları (1897)
- 4) Nâmık Kemal (Abdülahrar Tahir adıyla-1897)
- 5) Murad Bey (1897)
- 6) Gizli Figanlar (Şiir-1906)
- 7) Victor Hugo'nun Bir Mektubu (çeviri-1908)
- 8) Boş Herif (1910)
- 9) Süleyman Paşa (1910)
- 10) İki İttifakın Tarihiçesi (1914)
- 11) Mektuplar (1916)
- 12) Batarya ile Ateş (1916)
- 13) Firâk-ı Irak (manzum-mensur-1918)
- 14) Âsitân-ı Tarihte Galiçya (1919)
- 15) Mehmed Akif (1919)
- 16) Pierre Loti Hitâbesi (1920)
- 17) Tarihin Yılan Hikâyesi (1922)
- 18) Nâmık Kemal (1922)
- 19) Lütfi Fikri Bey'e Cevap (1922)
- 20) Çal Çoban Çal (1923)
- 21) Nâsirüddin Şah ve Bâbiler (1923)
- 22) Hazreti İsa'ya Açık Mektup (1924)
- 23) Çalınmış Ülke (1924)
- 24) Malta Geceleri (şiir-1924)
- 25) Külliyyât-ı Ziya Paşa (1924)
- 26) Âbide-i Şühedâ (1925)
- 27) İki Dost (Nâmık Kemal ve Ziya Paşa/1925)
- 28) Fuzuli (1926)
- 29) İmana Tasallut-Şapka Meselesi (1926)
- 30) Kâfir Hakikat (1926)
- 31) Lübnan Kasrı'nın Sahibesi (P. Benoit'ten çeviri-1926)
- 32) Yıkılan Müessesese (1927)

2020, s. 13-163; Şuayb Karakaş, *Süleyman Nazif*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1998, s. 25-157; Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C. II, MEB, İstanbul, 1998, s. 1044-1046; Arslan Tekin, *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*, Ötügen, İstanbul, 1995, s. 553-554.

Hüseyin Özdemir: 1974'te İstanbul-Kâğıthane'de doğmuştur, aslen Karlıdır (Selim ilçesi-Çıplaklı köyü). İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra Marmara Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Bölümünü bitirmiştir. 1998 yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Afyon-İhsaniye ilçesine bağlı Döğer kasabasında başladığı öğretmenlik görevini, -2002 yılından itibaren İstanbul'un muhtelif okullarında- 18 yıl boyunca sürdürmüştür. 2015 yılında Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü Ortadoğu Siyasi Tarihi ve İlişkileri Anabilim Dalından *Babanzâde İsmail Hakkı Bey'in Meşrûtiyet Düşüncesi* adlı yüksek lisans tezi ile mezun olmuştur. Evli ve bir kız babası olup yazarlık ve musahhihlik ile hayatını sürdürmektedir. Yazarın yayımlanmış eserleri şunlardır:

1. Hüseyin Özdemir, *Gölgeye Son Hitap*, İver Yayınları, İstanbul, 2010.
2. Hüseyin Özdemir, *Demokrasi Tarihimizde İttihat ve Terakkîli Yıllar-Babanzâde İsmail Hakkı Bey'in Penceresinden*, Ötüken, İstanbul, 2016.
3. Hüseyin Özdemir, *Mitolojiden Tarihe Seçme Hikâyeler*, Ötüken, İstanbul, 2018.
4. Ali Reşad-İsmail Hakkı, *Bismarck Hususî ve Siyasi Hayatı*, haz. Hüseyin Özdemir, Ötüken, İstanbul, 2018.
5. Uğurhan Karaarslan-Hüseyin Özdemir, *Çift Başlı Kartalın Hikâyesi-Selçuklular 1*, Historia, İstanbul, 2018.
6. Babanzade İsmail Hakkı, *Tanin Yazıları*, C. I-II, haz. Hüseyin Özdemir, Ötüken, İstanbul, 2020.
7. Süleyman Nazif, *Batarya ile Ateş*, haz. Hüseyin Özdemir, Ötüken, İstanbul, 2021.
8. Süleyman Nazif, *Çal Çoban Çal*, haz. Hüseyin Özdemir, Ötüken, İstanbul, 2021.

9. Murat Yıldız, Hüseyin Özdemir, *Hamaset ve Nefretten Uzak Osmanlı'ya Üçüncü Pencereden Bakmak (1299-1451)*, Kule Kitap, İstanbul, 2022.
10. Süleyman Nazif, *Firâk-ı Irâk*, haz. Hüseyin Özdemir, Ötüken, İstanbul, 2022.
11. Murat Yıldız, Hüseyin Özdemir, *Osmanlı'ya Üçüncü Pencereden Bakmak: İmparatorlukta Olaylar ve İnsan Manzaraları (1451-1512)*, Kule Kitap, İstanbul, 2022.
12. Murat Yıldız, Hüseyin Özdemir, *Osmanlı'ya Üçüncü Pencereden Bakmak: Zirvedeki Yalnızlık (1512-1566)*, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
13. Hüseyin Özdemir, Uğurhan Karaarslan, *Çift Başlı Kartalın Hikâyesi: Selçuklular*, 1-2-3, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
14. Hüseyin Özdemir, *Yanlış Duymuşsun*, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
15. Süleyman Nazif, *Babriyelilere Mektup-El-Cezire Mektupları-Çalınmış Ülke*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
16. Süleyman Nazif, *Nâmık Kemal (1-2)-Süleyman Paşa*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
17. Süleyman Nazif, *Tarihin Yılan Hikâyesi*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
18. Süleyman Nazif, *Lübnan Kasrı'nın Sâhibesi*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
19. Süleyman Nazif, *Fuzûlî*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2024.
20. Süleyman Nazif, *Mâlûmu İlâm-Boş Herif-Lütfi Fikri Bey'e Cevap-İmana Tasallut (Şapka Meselesi)*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.
21. Süleyman Nazif, *Gizli Figanlar-Malta Geceleri*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.

22. Süleyman Nazif, *Victor Hugo'nun Bir Mektubu-Hitâbe (Pierre Loti Hitâbesi)-Hazret-i İsa'ya Açık Mektup-Kâfir Hakikat*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.
23. Süleyman Nazif, *İki İttifakın Tarihçesi-Âsitân-ı Tarihte Galîçya-Âbide-i Şüheda*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.
24. Süleyman Nazif, *İki Dost*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.
25. Süleyman Nazif, *Yıkılan Müessesese*, haz. Hüseyin Özdemir, Kule Kitap, İstanbul, 2025.

HAZIRLAYANIN ÖN SÖZÜ

Süleyman Nazif'in üç eserini bir araya getirdiğimiz bu kitapta kronolojik öncelik 1914 tarihli *İki İttifakın Tarihi*'ne ait.

Süleyman Nazif I. Dünya Savaşı öncesinde bozulan ve oluşan ittifakları değerlendirdiği bu eserinde sadece büyük bir edebiyatçı ve söz üstadı değil aynı zamanda tahlil [analiz] gücü yüksek bir devlet adamı olduğunu da bizlere gösteriyor. Dünya siyasetinin alacağı şekli kestirebilmek için geçmişe bakmak gerektiği hükmüne kim itiraz edebilir?

Osmanlı tarihinin en dramatik yenilgelerinden birine sahne olan 93 Harbi (1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı), devletler arasında denge arayışını hızlandırmıştı. Zira ne Osmanlı'dan koparak bağımsız olan devletler aldıklarını yeterli görüyor ne de Rusya elde ettiği zaferin zevkini sürebiliyordu. Savaşı sona erdiren Berlin Kongresi'ne ev sahipliği yapan Alman devlet adamı Bismarck, Bosna-Hersek'i zahmetsizce Avusturya'nın kucağına atıvermişti. Böylece hem Rusya'nın Balkan yayılmasının önünü kesmek hem de Sadowa Savaşı'nda (1866) Avusturya'ya vurduğu darbenin tavizi olarak amcaoğullarına doğuda yeni bir yayılma sahası göstermek istiyordu. Bosna hamlesi Alman birliğinin önündeki son engel olan Fransa'nın mağlup edildiği Sedan Savaşı'nın (1870) ardından Almanya-Avusturya-Rusya arasında kurulan Üçlü İttifak'ın sonunu getirdi ve Almanya-Avusturya arasında "İkili İttifak" doğdu (1879). Bundan sonra dengeler yeniden kurulacaktı.

Tunus Meselesi'nde İngiltere'nin Fransa tarafına meyiletmesi, İtalya'yı Almanya-Avusturya ittifakına yanaştırdı. İtalyan birliğinin

sağlanmasında büyük destek gördüğü Fransa'nın iyiliklerini bir anda unutan İtalya, eski hasmı Avusturya'ya yanaşmakta sakınca görmemişti. Böylece yeni bir "Üçlü İttifak" doğmuş oldu (1883).

1891'de Fransa Cumhuriyeti ile Rus Çarlığı'nı birbirine yakınlaştıran sebep de bu Bosna hamlesi olmuştu. Fakat bu ittifak yine de zayıftı. Üstelik Rus yayılmasının Hindistan'a doğru uzanmasını istemeyen İngiltere bile Almanya'nın liderliğindeki ittifaka göz kırptıyordu. Rusya'nın Japonya karşısında uğradığı yenilgi (1905), Fransa açısından Rusya'yı değerli bir müttefik olmaktan uzaklaştırıyordu. Ne var ki Rusya'nın kendi çıkarları için tehdit olmaktan uzaklaşması İngiltere için Alman tehdidini öncelikli hâle getirmişti. Değişen bu dengeler Osmanlı Devleti için de bir hareket alanı oluşturabilecek potansiyele sahipti...

1919 tarihinde yazılan *Asitân-ı Tarihîte Galiçya*, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı içerisinde müttefiklerine destek olmak üzere katıldığı Galiçya cephesinde Türk askerinin gösterdiği kahramanlıkları ele alıyor. Nakledilen vakaları 15. Kolordu Komutanı Yakub Şevki Paşa'nın tasdik etmesi onlara birinci elden kaynak değeri kazandırıyor. Süleyman Nazif, olayların sıralanmasında rütbe sıralaması gözetmeyişini "Fedakârlık saflarında herkes eşit ve herkes muhteremdir." cümlesiyle gerekçelendiriyor.

Burada nakledilen vakalardan sadece iki tanesine numune olarak işaret edip kalanını merakınıza havale edeceğiz:

20. Topçu Alayı 5. Batarya telefoncusu Abdullah oğlu Hüseyin Çavuş'un tek vazifesi kumandanlık merkezinin ileri hatlarla telefon irtibatının kesilmemesini sağlamaktı. Bunun için her gün bütün cephe hattını dolaşır, top gülleleriyle kopan telefon hatlarını defalarca tamir ederdi. Yine bir gün bu vazifesini yaparken aldığı yara ile şehit olacağını anlayınca kalan bütün gücünü iki elinde tuttuğu kopuk kablo